

Release Date:

PRESS RELEASE

ဖျော်ဖြေရေးမှသည် မျိုးဆက်ထိန်းသိမ်းရေးဆီသို့- ခေတ်သစ်တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များ၏ ဦးတည်ချက်နှင့် အခန်းကဏ္ဍ

နိဒါန်း

တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များ၏ သမိုင်းကြောင်းကို ပြန်ကြည့်လျှင် အတိတ်ကာလက တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ဆိုသည်မှာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကို လှောင်အိမ်အတွင်းထည့်၍ လူတို့အပန်းဖြေကြည့်ရှုရန် သက်သက်သာ ရည်ရွယ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က တိရစ္ဆာန်များ၏ နေထိုင်မှုဘဝ (Animal Welfare) နှင့် မူလသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု အားနည်းခဲ့သော်လည်း ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်တွင်မူ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များ၏ လားရာ (Zoo Concept) သည် လုံးဝ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များ၏ ပြောင်းလဲလာသော ဦးတည်ချက် (Zoo Concept)

တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များ စတင်ပေါ်ပေါက်လာစဉ်က ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ယနေ့ခေတ်ကာလ သတ်မှတ်ချက်များသည် လုံးဝဥသံ ကွဲပြားခြားနားသွားပြီ ဖြစ်သည်။

အတိတ်ကာလ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များ၏ အခြေအနေ

ယခင်က တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များကို ပြည်သူများအတွက် အပန်းဖြေရန်နှင့် ထူးဆန်းသော သတ္တဝါများကို ကြည့်ရှုရန် နေရာသက်သက်အဖြစ်သာ တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က တိရစ္ဆာန်များ၏ နေထိုင်ရာဝန်းကျင်ကို ပြင်ပသို့ ထွက်မလာနိုင်စေရန်နှင့် လူကို အန္တရာယ်မပြုနိုင်စေရန်အတွက်သာ ဦးတည်တည်ဆောက်ခဲ့သဖြင့် လှောင်အိမ်များမှာ ကျဉ်းမြောင်းပြီး မူလသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကွာခြားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တိရစ္ဆာန်များ၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ (Animal Welfare) ဆိုင်ရာ အခြေခံလိုအပ်ချက်များမှာလည်း များစွာအားနည်းခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

စားသောက်မှုနှင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု

ထိုကာလများက တိရစ္ဆာန်များ၏ စားသောက်မှုပုံစံမှာလည်း မူလသဘာဝ အစားအစာများမဟုတ်ဘဲ ရရာကိုသာ ကျွေးမွေးခဲ့ကြပြီး လုံလောက်မှုရှိမရှိနှင့် အာဟာရဖြစ်မဖြစ်ကို အလေးထားစဉ်းစားမှု နည်းပါးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် တိရစ္ဆာန်များ ဖျားနာသည့်အခါတွင်လည်း ထိရောက်သော ဆေးကုသမှု မရရှိဘဲ သေဆုံးသွားရသည့် အခြေအနေများသာ ရှိခဲ့ကာ တိရစ္ဆာန်များ လိုအပ်ပါက သဘာဝတောတွင်းမှ ထပ်မံဖမ်းဆီးခြင်းဖြင့်သာ အစားထိုးခဲ့ကြသည်။

ခေတ်သစ် "Conservation Zoo" များအဖြစ် ပြောင်းလဲလာခြင်း

ယခုအခါတွင်မူ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ပေါင်း တစ်သောင်းကျော်တို့သည် ဖျော်ဖြေရေးသက်သက်မှသည် "တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် မျိုးဆက်ပြန်ပွားရေး တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်" (Conservation Zoo) များအဖြစ်သို့ ဦးတည်ချက် ပြောင်းလဲလာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာမှ စံပြုတိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များ

ဤကဲ့သို့ မျိုးဆက် ထိန်းသိမ်းရေးကို အလေးထားသော ခေတ်သစ် လားရာသို့ ကူးပြောင်းလာသည့် စံပြု တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ် များမှာ -

- San Diego Zoo (အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု)
- Singapore Zoo (စင်ကာပူနိုင်ငံ)
- Chester Zoo (ယူကေ)
- Vienna Zoo (ဩစတြီးယား)

Conservation Zoo (မျိုးဆက်ထိန်းသိမ်းရေး တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်) ၏ အနှစ်သာရ

Conservation Zoo ဆိုသည်မှာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရုံသာမက မျိုးသုဉ်းရန် အန္တရာယ်ရှိသော မျိုးစိတ်များ ပြန်လည်ပွားများလာစေရန် အဓိကရည်ရွယ်၍ ဖွဲ့စည်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အပန်းဖြေဥယျာဉ်များနှင့် မတူညီဘဲ အောက်ပါအချက်များကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်သည် -

- မိမိနိုင်ငံအတွင်းရှိ ရှားပါးမျိုးစိတ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း။
- စနစ်တကျ ပြန်လည်သားဖောက်ခြင်း (Captive Breeding)။
- သားဖောက်ရရှိသော သတ္တဝါများကို ၎င်းတို့၏ မူလတောတောင်များအတွင်းသို့ ပြန်လည်စေလွှတ်ခြင်း (Reintroduction)။

နိုင်ငံတကာနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များသည်လည်း နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်အညီ SEAZA (South-East Asia Zoos & Aquariums)၊ ZPO (Zoological Parks Organization) တို့ကဲ့သို့ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ချိတ်ဆက်ပူးပေါင်း၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များ၏ မျိုးဆက်ပြန့်ပွားရေး အောင်မြင်မှုများ

၁။ ရတနာပုံတိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ် (မန္တလေး)

- ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒုတိယအရားပါးဆုံးဖြစ်သော တိုက်လိပ် (Burmese Roofed Turtle) များကို နှစ်ပေါင်းများစွာ အောင်မြင်စွာ သားဖောက်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့သည်။
- ဒေသတွင်းမျိုးစိတ်များဖြစ်သော ကြယ်လိပ်၊ ဂျီလှောင်၊ တောဆိတ်၊ ဘင်္ဂလားကျားနှင့် မြက်စားသတ္တဝါ အများအပြားကို အောင်မြင်စွာ တိုးပွားစေခဲ့သည်။
- နိုင်ငံခြားမျိုးစိတ်များဖြစ်သည့် ရေမြင်း နှင့် **De Brazza Monkey** တို့ကိုလည်း သားစပ်ပေါက်ဖွားနိုင်ခဲ့သည်။

၂။ နေပြည်တော်တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်နှင့် ဆာဖာရီဥယျာဉ်

- ရှားပါးမျိုးစိတ်များဖြစ်သော ပန်ဒါနီ၊ အာရှဆင် နှင့် မြန်မာ့ရွှေသမင်များအား မျိုးဆက်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့သည်။
- ဆတ်၊ ဒရယ်၊ ဂျီ၊ မျောက်လွဲကျော်၊ ရေမြင်း၊ သစ်ကုလားအုတ်၊ ကုလားအုတ်၊ မြင်းကျား၊ ကက်စဝါရီငှက်၊ အာဖရိကဆတ်သမင်အုပ်စုများ၊ ပင်ကွင်းနှင့် သားပိုက်ကောင်များကိုပါ အောင်မြင်စွာ သားပေါက်စေခဲ့သည်။

၃။ ရန်ကုန်တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်

- ရှားပါးကြယ်လိပ်၊ တိုက်လိပ်၊ ဒေါင်းစိမ်း၊ ဂျီလှောင်နှင့် မြင်းကျားများကို သားပေါက်နိုင်ခဲ့သည်။
- အထူးသဖြင့် သားဖောက်ရန်ခက်ခဲပြီး ဇီဝကြောင်သော လိုအပ်ချက်မြင့်မားသော **အောက်ချင်းငှက် (Hornbill)** များကို အောင်မြင်စွာ သားပေါက်နိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ မှတ်တမ်းကောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။
- သဘာဝတောတွင်း၌ အရေအတွက် နည်းပါးလာပြီဖြစ်သော **ကျားသစ်** များကိုလည်း အောင်မြင်စွာ သားဖွားထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့သည်။

Conservation Zoo များ၏ အဓိက အကျိုးရလဒ်များ

"Conservation Zoo" များအဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းမှုကြောင့် အောက်ပါ အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိစေပါသည် -

(က) မျိုးစိတ်များ ထိန်းသိမ်းခြင်း (Species Conservation)

မျိုးသုဉ်းရန် အန္တရာယ်ရှိသော မျိုးစိတ်များကို စနစ်တကျ မွေးမြူပြီး မျိုးဆက်သစ်များ ပွားများလာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။

(ခ) သိပ္ပံနည်းကျ သုတေသနပြုခြင်း (Scientific Research)

တိရစ္ဆာန်တို့၏ သဘာဝအပြုအမူ၊ မျိုးဗီဇနှင့် ကျန်းမာရေးစနစ်များကို စူးစမ်းလေ့လာ၍ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ထိန်းသိမ်းမှုစနစ်များ ဖော်ဆောင်ခြင်း။

(ဂ) အသိပညာပေးခြင်း (Education)

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးတွင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ၏ အရေးပါပုံကို ပြည်သူလူထု သိရှိနားလည်လာစေရန် အသိပညာပေးခြင်း။

(ဃ) တောတွင်း ပြန်လည်စေလွှတ်ခြင်း (Reintroduction Program)

မျိုးဆက်ပွားရေးစင်တာများတွင် မွေးမြူရရှိသော တိရစ္ဆာန်များကို ၎င်းတို့၏ မူလသဘာဝနေရပ်များသို့ ပြန်လည်စေလွှတ်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

ပြည်သူလူထုသို့ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ချက်

လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များသည် တိရစ္ဆာန်များကို ပြသရုံသက်သက်သာ လုပ်ဆောင်နေခြင်း မဟုတ်ဘဲ "Conservation Zoo" တစ်ခု၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို အပြည့်အဝ ထမ်းဆောင်လျက်ရှိပါသည်။

နိဂုံး

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များသည် သက်ရှိ သယံဇာတများကို ထိန်းသိမ်းပေးနေသော "အနာဂတ်၏ အမွေအနှစ်များ" ပင်ဖြစ်သည်။ အများပြည်သူတို့ အနေဖြင့် တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များ၏ ဤကဲ့သို့သော ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို နားလည်ဂုဏ်ယူပြီး၊ မိမိတို့နိုင်ငံ၏ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ မျိုးသုဉ်း ပျောက်ကွယ် မသွားစေရန် ဝိုင်းဝန်းပူးပေါင်း ပါဝင်ကြပါရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်ပါသည်။